

Lekce 6: Techniky přenosu dat

Jiří Peterka

co jsou "techniky přenosu dat"?

- **obecně:**

- všechno, co se týká přenosu celých bloků dat
 - metody, postupy,
 - ve smyslu:
 - když už máme zajištěn přenos jednotlivých bitů a přenášíme data po větších kvantech (blocích), než jsou jednotlivé bity

- **patří sem:**

- přenos dat v sítích, fungujících na principu přepojování okruhů
 - tzv. sériové komunikace
- přenos dat v sítích, fungujících na principu přepojování paketů
 - paketový přenos
 - přenos paketů, rámců, buněk, ...
 - spolehlivý a nespolehlivý přenos
 - spojovaný a nespojovaný přenos
 - přenos best effort vs. podpora QoS

- **dále také (mimo jiné):**

- framing („rámování“)
 - jak správně rozpoznávat celé bloky dat (rámce, buňky, pakety ...)
 - jak v proudu přijímaných bitů, bytů či znaků rozpoznat začátek a konec bloku
- zajištění **transparence dat**
 - aneb: jak poznat, kdy přenášená data jsou
 - příkazy, které je třeba interpretovat
 - „čistá data“, která je třeba přenést a nijak neměnit
- zajištění **spolehlivosti přenosu**
 - detekce chyb
 - potvrzování
 - eventuální opakování přenosu
- řízení toku
 - aby odesílatel nezahltl příjemce
- předcházení **zahlcení**
 - aby přenos nezahltl přenosovou síť
-

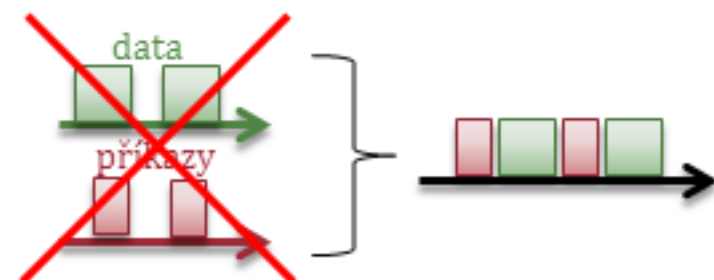
data vs. příkazy

• o co jde?

- po jedné (společné) přenosové cestě přenášíme data, která mají různý význam
 - a) něco jsou „čistá data“, která mají být pouze přenesena a nesmí být měněna
 - b) něco jsou „příkazy“, které je třeba správně interpretovat (vykonat to, co požadují)

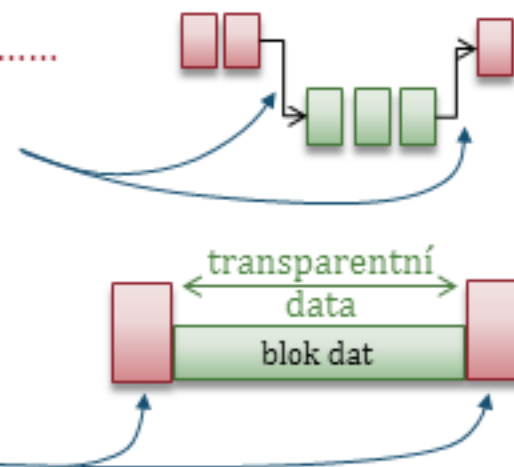
• co je úkolem?

- zajistit, aby vždy bylo jasné, zda jde o a) nebo b)
 - tomu se říká „zajištění transparency dat“
- a adekvátně nakládat s příkazy i čistými daty

• kde k tomu dochází?

- prakticky všude
 - je to výhodnější než používat samostatné přenosové cesty pro (čistá) data a pro příkazy
- například:
 - při připojování periférií k počítačům – tiskáren, modemů, myší,
 - řeší se nejčastěji pomocí „přepínání interpretací“ (escaping)
- ale zejména:
 - při přenosu dat po blocích (paketech, rámcích, buňkách, ...)
 - kdy je třeba správně rozpoznat jednotlivé bloky
 - řeší se pomocí tzv. framing-u („rámování“)
 - blok dat se „zarámuje“ (vloží do vhodného ohraničení)

příklad: ovládání modemů

• původně:

- modemy se ovládaly pomocí samostatných signálů
 - co příkaz, to samostatný signál
 - po samostatném „drátu“
 - neúnosné, komplikované

5441324D444D314E54466B4D5455774E

+++

OK

at&v

← vypiš údaje o nastavení

ACTIVE PROFILE:

E0 L1 M1 Q0 T V1 X4 &C1 &D2 &G0 &P1

S00:000 S01:000 S02:043 S03:013 S04:010

S05:008 S06:004 S07:060 S08:002

S10:014 S12:050 S29:010

ati3

← vypiš údaje o sobě

Conexant - Ambit SoftK56 V.90 (V.92) MDC

Modem

atdp123456

← vytoč číslo pulzní volbou

BUSY

ath

← zavěs

OK

atdt123456

← vytoč číslo tónovou volbou

CONNECTED 9600

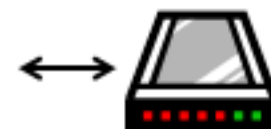
7A497A4E544D774D7A6B7A4D

přepnutí

přepnutí

• později:

- modem má jediný vstup pro data i příkazy
- modem má dva režimy:
 - datový
 - v tomto režimu chápe data na svém vstupu jako „čistá data“ a přenáší je
 - příkazový
 - v tomto režimu interpretuje data na vstupu jako příkazy a vykonává je

- musí existovat mechanismy pro přechod (přepnutí) mezi stavy/interpretacemi

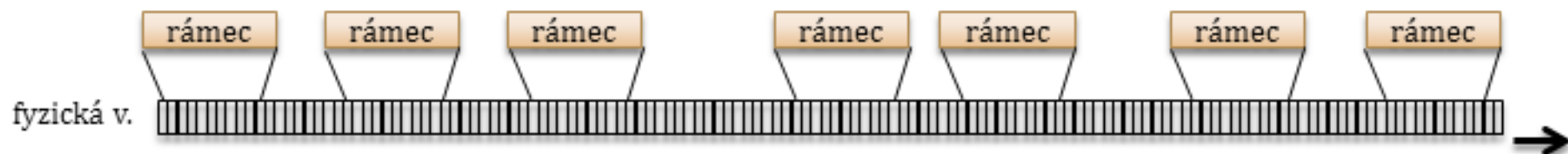
- z datového do příkazového režimu převádí posloupnost „+++“, následovaná sekundovou prodlevou
- do datového režimu modem přechází automaticky po navázání spojení

- musí existovat řídicí jazyk, pro zadávání příkazů v příkazovém režimu

- jazyk AT (od: Attention)
 - zavedla firma Hayes u svého Smartmodemu (1981)

framing (frame encapsulation)

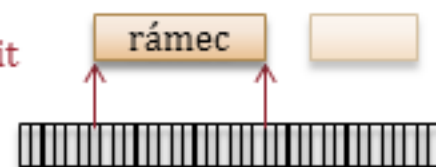
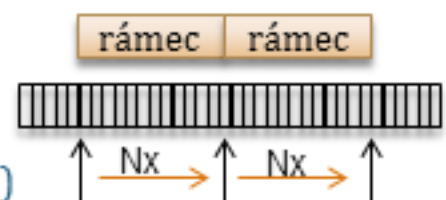

- **aneb:**

- správné rozpoznání začátku a konce přenášeného bloku dat (rámce)
- jde o úkol, který se týká hlavně linkové vrstvy
 - protože ta dostává od fyzické vrstvy dále nestrukturovaný proud bitů/bytů/znaků

- **principiální možnosti řešení:**

- **odpočítávat jednotlivé byty**
 - pokud mají rámce pevnou velikost a následují hned po sobě
 - například v telekomunikacích u digitální hierarchie (okruhů E a T)
- **vyznačit začátek a konec**
 - pomocí speciálních znaků či značek (sekvencí bitů) explicitně vyznačit začátek a konec rámce
 - **výhoda:** rámce mohou být různě velké
 - pomocí „poruch“ v kódování přenášených dat (vícehodnotová logika)
- **vyznačit začátek a odpočítat délku rámce**
 - explicitně vyznačit začátek rámce, v jeho hlavičce vyznačit velikost (počet bytů) rámce

-

character, byte a bit stuffing

- potřebujeme-li vyznačit v proudu přenášených dat určitý bod

- začátek linkového rámce, nebo jeho konec

- můžeme k tomu využít různé techniky:

- character stuffing

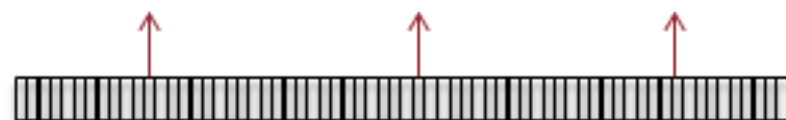
- proud přenášených dat tvoří jednotlivé znaky, začátek či konec rámce se vyznačí speciálním znakem, transparence dat se řeší vkládáním (stuffing) celých znaků

- byte stuffing

- proud přenášených dat tvoří jednotlivé byty (nikoli znaky), začátek či konec se vyznačí speciálním bytem, transparence dat se řeší vkládáním jednotlivých (celých) bytů

- bit stuffing

- proud přenášených dat tvoří jednotlivé bity, začátek či konec se vyznačí pomocí speciální sekvence bitů (tzv. křídlové značky, anglicky: flag), transparence se řeší vkládáním jednotlivých bitů

u všech variant je nutné zajistit, aby se speciální znak/byte či značka nevyskytly v těle rámce (mezi užitečnými daty)

- transparence dat

- podle toho, jakou techniku používají, se linkové protokoly dělí na:

- znakově orientované

- používají techniku character stuffing

starší protokoly (např. IBM BySync), dnes se již nepoužívají

- bitově orientované

- používají techniku byte stuffing nebo bit stuffing

novější, dnes používané protokoly (např. HDLC, Ethernet, PPP)

znakově orientované linkové protokoly

- k „rámování“ využívají speciální řídicí znaky

- nejčastěji: řídicí znaky v sadě ASCII:

- STX (Start of TeXt): pro začátek textu/těla bloku
- ETX (End of TeXt): pro konec textu / těla bloku

- je možné i rozlišit strukturu bloku

- na hlavičku a tělo, pomocí dalších řídicích znaků

- SOH (Start Of Header): pro začátek hlavičky

- problém:

- co kdyby se některý z řídicích znaků (STX, SOH, ETX) vyskytoval v samotném bloku dat (v hlavičce nebo v těle rámce)?

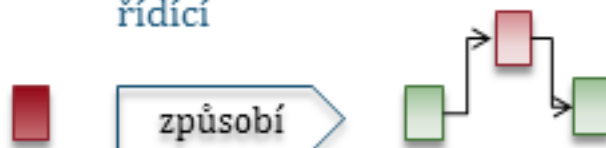
- jak potom poznat, kdy se výskyt znaku má považovat za řídicí, a kdy nikoli?

jak zajistit
transparenci
dat?

- řešení transparency dat:

- řídicí znaky se prefixují speciálním řídicím znakem z ASCII sady

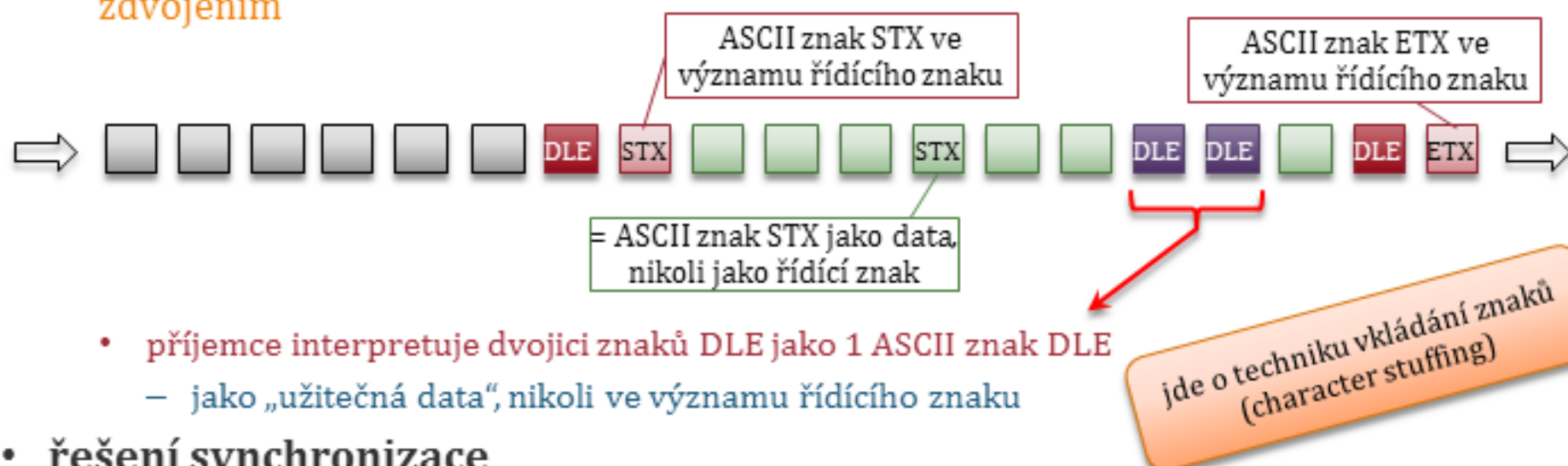
- DLE (Data Link Escape): „únikový“ (ESCAPE) znak
- význam: následující znak je třeba interpretovat jako řídicí

znakově orientované linkové protokoly

• řešení transparency dat (pokračování)

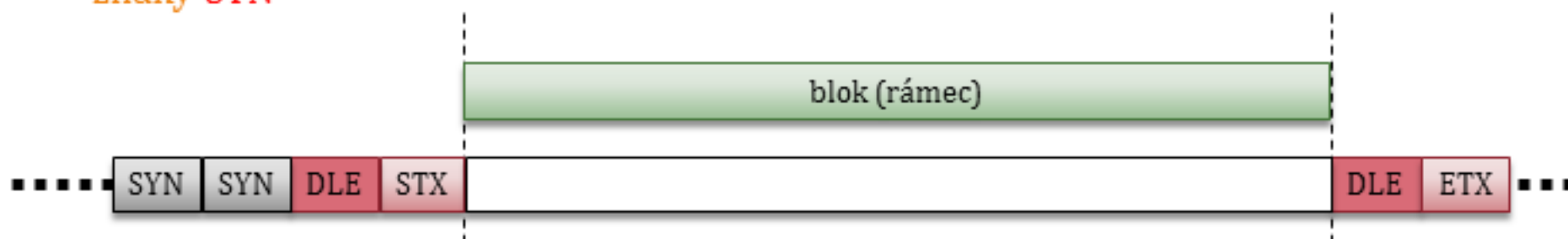
- případný výskyt speciálního řídicího znaku (DLE) v užitečných datech se řeší jeho zdvojením

- příjemce interpretuje dvojici znaků DLE jako 1 ASCII znak DLE
 - jako „užitečná data“, nikoli ve významu řídicího znaku

• řešení synchronizace

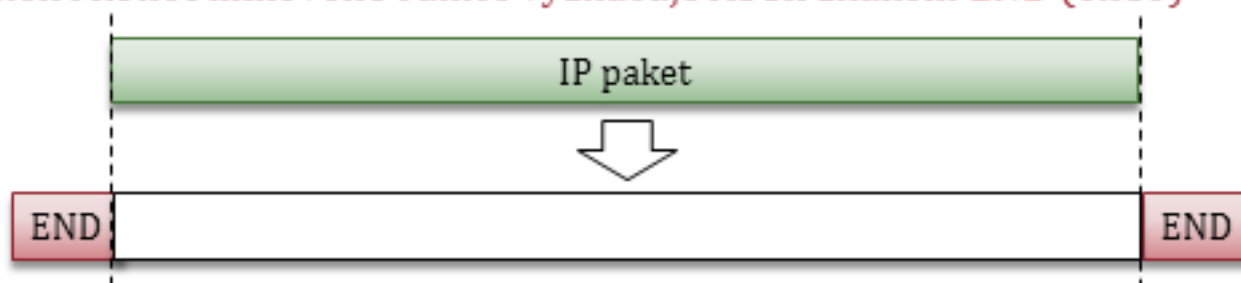
- jde o pomoc fyzické vrstvě, aby si dokázala zajistit (udržet) synchronizaci
 - aby měla „správně seřazené hodinky“ a správně vyhodnocovala bitové intervaly
- řešení u znakově orientovaných protokolů: na začátek se připojí (dva) speciální řídicí znaky SYN

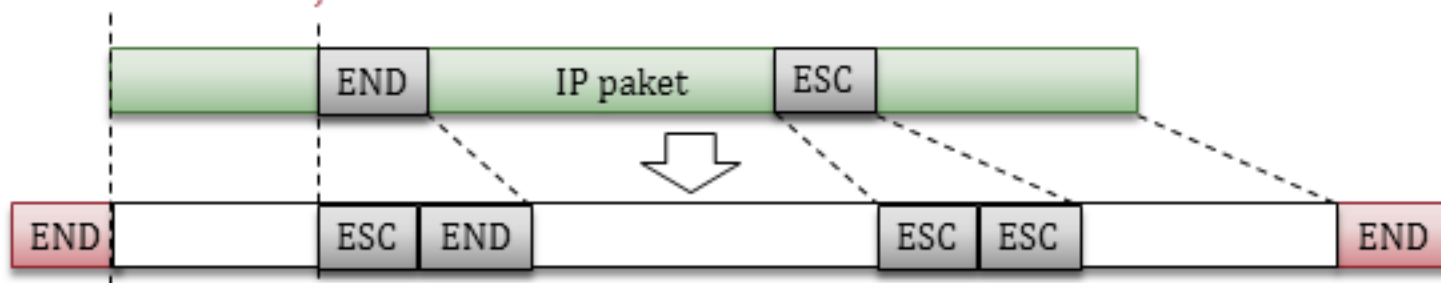
příklad: protokol SLIP

• SLIP: Serial Line IP

- velmi jednoduchý linkový protokol, určený pro přenos IP datagramů po dvoubodových (a plně duplexních) spojích
 - například (po modemu) po telefonních linkách
 - nepotřebuje řešit „nic navíc“ – jen framing (vyznačení začátku a konce linkového rámce)
- je znakově orientovaný = přenášená data chápe jako posloupnost znaků
 - začátek i konec linkového rámce vyznačuje ASCII znakem **END** (0xC0)

- případný výskyt řídicích znaků v těle IP datagramu řeší pomocí techniky character stuffing
 - znak **END** nahradí dvojicí znaků **ESC** (0xDB) a **END**
 - znak **ESC** nahradí dvojicí znaků **ESC** a **ESC**

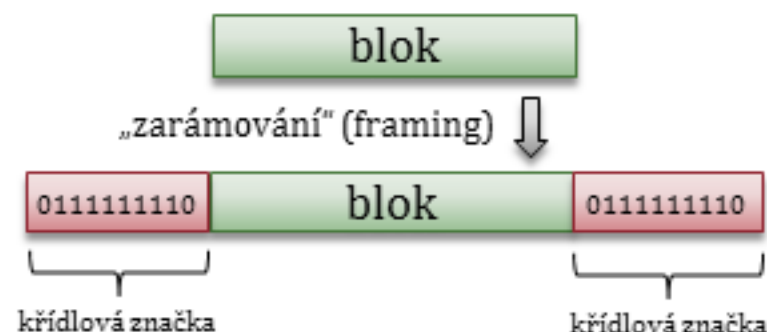

bitově orientované linkové protokoly

- k „rámování“ (framing-u) používají speciální posloupnost bitů
 - tzv. křídlovou značku (🇬🇧 flag)
 - nějaký předem daný „vzorek“ bitů, například určitý počet po sobě jdoucích 1 mezi krajními 0
 - jako: 0111111110 (8x 1)

- varianty:

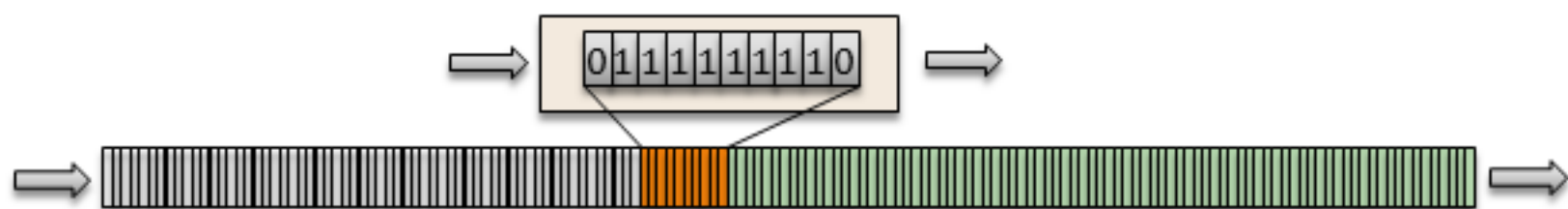
- křídlová značka je na začátku i na konci
 - pak je nutné zajistit, aby se nevyskytla v bloku
 - musí být vyřešena transparence dat
- křídlová značka je pouze na začátku
 - pak je nutné nějak určit délku bloku
 - možnosti:
 - „explicitní“: délka bloku je uvedena v hlavičce
 - například u rámců Ethernet IEEE 802.3
 - „jinak“
 - například u rámce Ethernet II je konec rámce určen tím, že „skončí nosná“ (🇬🇧 carrier)
 - u kódování Manchester na 10 Mbit/s končí „časování“ (přechody mezi úrovněmi při každém bitovém intervalu, které slouží k synchronizaci)
 - a před začátkem nového rámce nosná znovu „naskočí“ (na preambuli, která slouží k synchronizaci)

technika „bit stuffing“

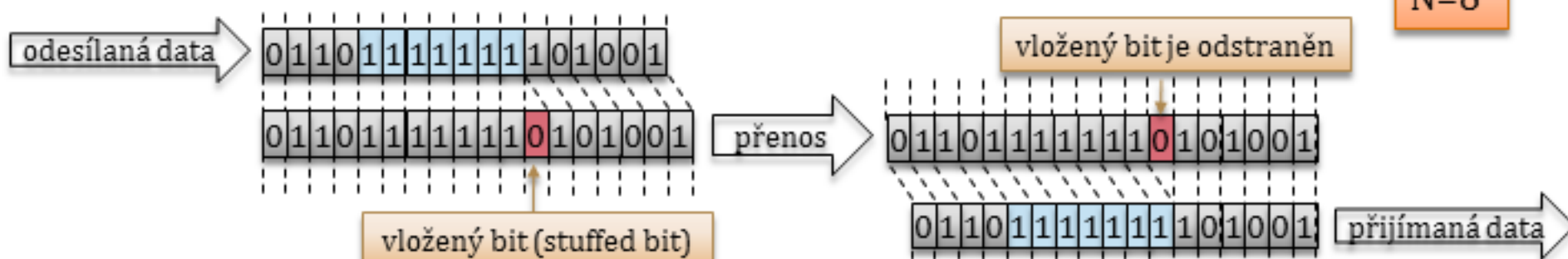
- slouží potřebám bitově orientovaných linkových protokolů
 - zajišťuje pro ně transparentci dat
 - aby se v přenášeném datovém bloku mohla vyskytovat jakákoli posloupnost bitů
 - včetně té, která jinak má význam křídlkové značky
- připomenutí:
 - začátek bloku (linkového rámce) signalizuje speciální posloupnost bitů
 - tzv. křídlková značka (🇬🇧 flag), například: 011111110 (N po sobě jdoucích jedniček)

je to nutné jen tam, kde je
koncová křídlková značka !!

- způsob fungování:
 - pokud se v (čistých) datech vyskytne posloupnost N-1 jedniček, je za ni automaticky přidána jedna nula
 - příjemce automaticky maže první nulu za posloupností N-1 jedniček

zde:
N=8

příklad: HDLC

- **HDLC (High-Level Data Link Control)**

- příklad bitově orientovaného linkového protokolu pro spoje P-P i P-MP
- odvozený od staršího (proprietárního) protokolu SDLC firmy IBM
- standardizován od ISO (ISO 3309, ISO 4335)
- je základem/inspirací řady dalších linkových protokolů
 - PPP, LLC (Ethernet), LAPD (ISDN), LAPB (X.25), Frame Relay

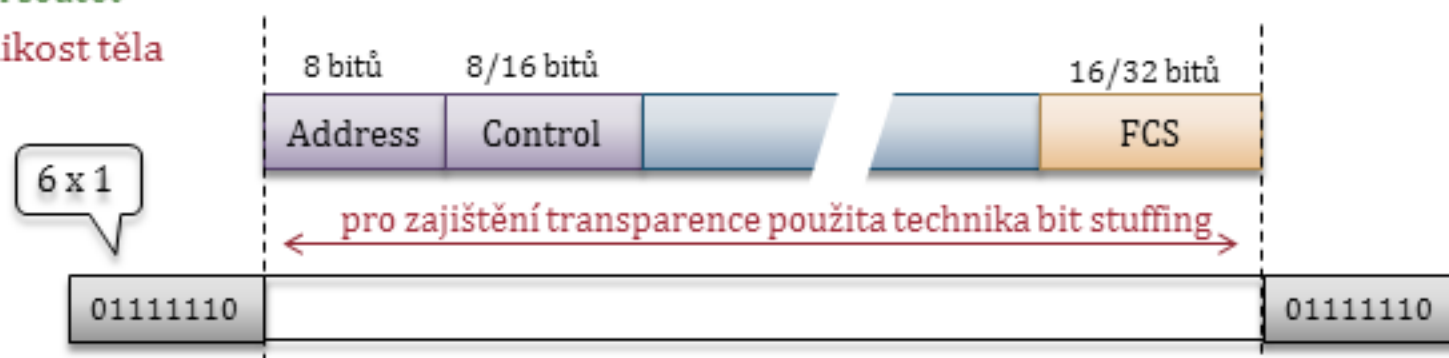
- **HDLC rámec**

- linkový rámec protokolu HDLC
 - pevná velikost hlavičky
 - Address + Control
 - Address je adresa příjemce
 - pevná velikost patičky
 - FCS (Frame Check Sequence)
 - kontrolní součet
 - proměnná velikost těla

- **HDLC framing („rámování“)**

- používá 2 křídlové značky
 - počáteční a koncovou
 - 6 jedniček mezi 0

stejný způsob „rámování“ (HDLC framing) mohou používat i jiné protokoly

bytově orientované protokoly

- **určitý kompromis mezi bitově a znakově orientovanými protokoly**
 - používají křídlovou značku
 - stejně jako bitově orientované protokoly
 - tato značka ale musí mít velikost (jednoho, nebo několika) bytů
 - někdy této značce předchází více (stejných) bytů pro synchronizaci příjemce
 - pokud používají křídlovou značku i pro vyznačení konce rámce, používají byte stuffing
 - pro zajištění transparency dat vkládají do užitečných dat celé „escape“ byty
 - podobně jako znakově orientované linkové protokoly
 - nejde ale o znaky, nýbrž o byty (faktický rozdíl v tom ale není, jde pouze o rozdílnou interpretaci)
 - je to méně efektivní než u bitově orientovaných protokolů
 - případný výskyt „escape“ bytů v užitečných datech musí být ošetřen
 - zdvojením či prefixací jiným „escape“ znakem
- **příklady:**
 - **Ethernet**
 - standardní způsob „rámování“ používá křídlovou značku jen na začátku
 - proto nemusí řešit výskyt této značky v těle rámce (v užitečných datech)
 - **protokol PPP (Point-to-Point Protocol z rodiny TCP/IP)**
 - používá křídlovou značku na začátku i na konci rámce
 - musí řešit transparentci dat – pomocí techniky byte stuffing (vkládáním celých bytů)

příklad: Ethernet

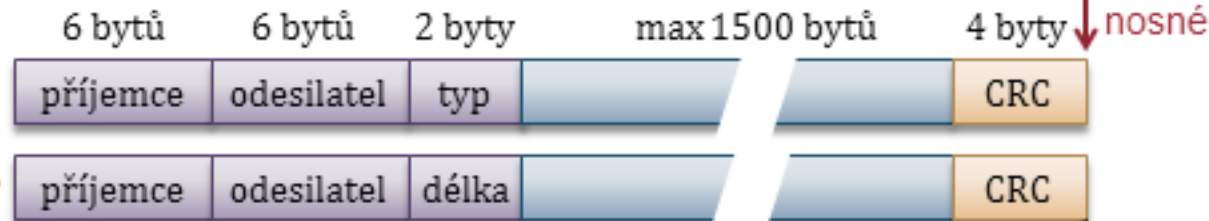
- Ethernet má vlastní formát linkových rámců

- dokonce 4 různé formáty: Ethernet II, IEEE 802.3+802.2, SNAP a „raw“

- formát Ethernet II:

- formát IEEE 802.3:

nepotřebuje bit stuffing

- Ethernet má i vlastní framing

- pro synchronizaci používá tzv. preamble

- posloupnost 7 bytů s hodnotou 0x55 (10101010)

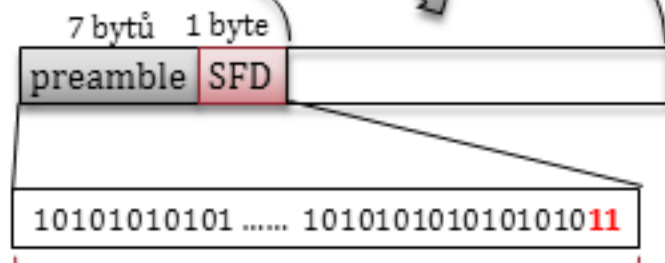
- pro synchronizaci

- a tzv. Start Frame Delimiter (SFD) křídlová značka

- 1 byte o hodnotě 0xD5 (přenášeno jako 10101011)

- pořadí bitů: konvence Little Endian

- pořadí bytů: konvence Big Endian

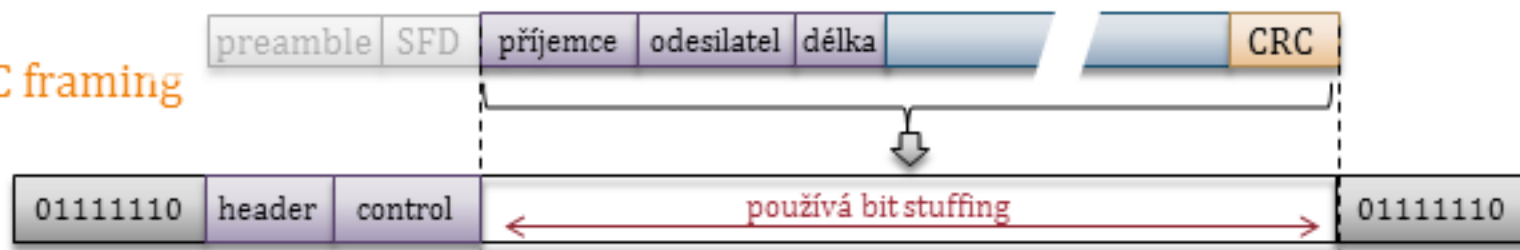

posloupnost pravidelně se střídajících 0 a 1 (sinusovka), se „změnou fáze“ na konci

- ale může používat (dříve používal) i jiný framing

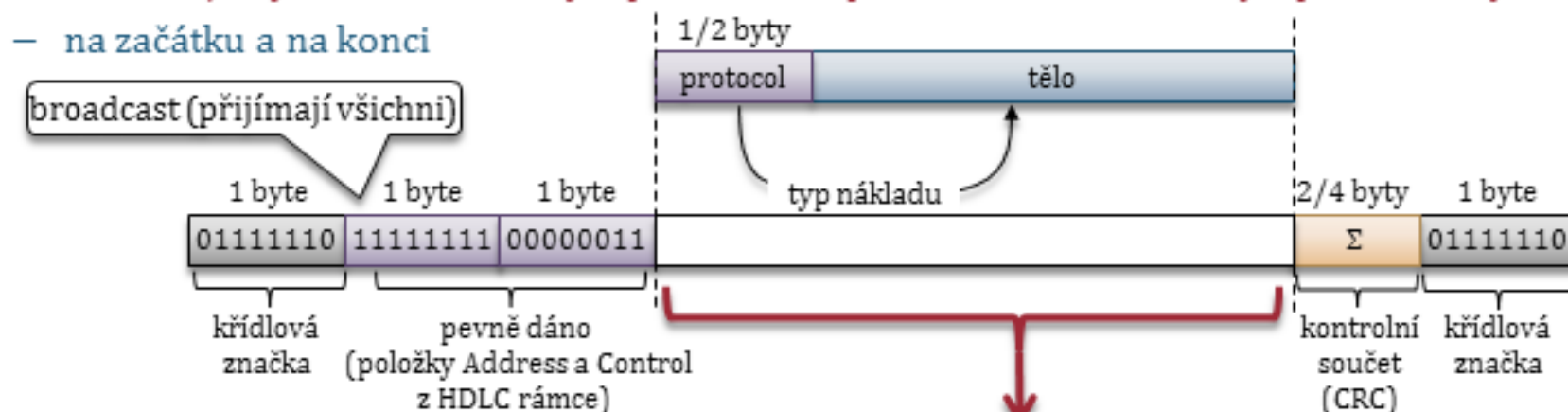
- např. HDLC framing

potřebuje bit stuffing

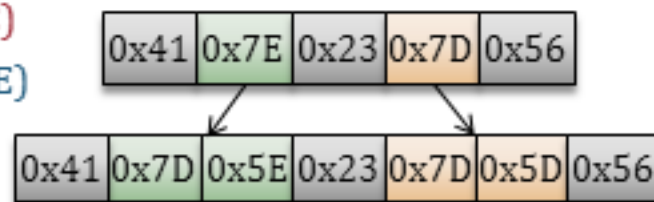

příklad: PPP (Point to Point Protocol)

- jde o linkový protokol z rodiny TCP/IP, určený pro dvoubodové spoje
 - lze do něj vkládat pakety různých síťových protokolů
 - v praxi: především IP pakety
- je odvozen od protokolu HDLC
 - standardně používá framing („rámování“), převzatý z protokolu HDLC
 - kvůli tomu je bytově orientovaným protokolem: používá křídlové značky v podobě 1 bytu

- pro zajištění transparency dat používá techniku byte stuffing
 - křídlová značka je 01111110 (6x1, 2x0), tj. 0x7E
 - případný výskyt křídlové značky v datech (tj. nikoli v řídicím významu) je prefixován bytem s hodnotou 0x7D (posloupností 01111101, resp. znak ESC)
 - původní křídlová značka je XOR-ována s 0x20 (na 0x5E)
 - případný výskyt znaku 0x7D (ESC) v datech je zdvojen
 - původní ESC znak je opět XOR-ován s 0x20 (na 0x5D)

zajištění spolehlivosti - přehled

- **připomenutí:**

- zajištění spolehlivosti může být požadováno po různých vrstvách
 - příklad: v TCP/IP se řeší až na transportní vrstvě (protokol TCP)
 - v ISO/OSI je požadováno již po síťové vrstvě (a může být požadováno i po linkové vrstvě)

- **otázka:**

- co všechno je nutné pro zajištění spolehlivosti datových přenosů?

1. schopnost detekovat ztrátu celých bloků
 - řeší se skrze počítání bloků (rámců, paketů, zpráv,)
 - nebo skrze potvrzování pozice přenesených dat v bytovém proudu (protokol TCP)
2. schopnost detekovat změnu (chybu) v bloku přenesených dat
 - řeší se pomocí mechanismů detekce chyb (parita, kontrolní součty, CRC)
3. schopnost nápravy
 - ad 1: je nutno řešit **opakovaným přenosem** ztracených dat
 - předpokladem je možnost **potvrzování** (acknowledgement), umožňující vyžádat si opakování přenosu konkrétního bloku dat
 - ad 2: lze také řešit **opakovaným přenosem** celého bloku (poškozených) dat
 - nebo: pokusit se o **(samo)opravu** chybných (poškozených) dat

nejsou
nikdy
100% !!

je k tomu nutná velká
redundance
(např. použití Hammingových
kódů apod.)

- **v praxi:**

- možnost samoopravy je nákladná a využívá se jen minimálně
 - jen tam, kde neexistuje zpětná vazba a možnost vyžádat si opakování přenosu

jak řešit detekci chyb?

- chyby mohou být různé:
 - **pozměněná data**
 - některé (jednotlivé) bity jsou změněny
 - **shluky chyb**
 - celé větší skupiny bitů/bytů jsou změněny
 - **výpadky dat**
 - celé bloky dat jsou ztraceny
- co má smysl detekovat?
 - pokud se náprava řeší opakovaným přenosem celého bloku, je zbytečné zjišťovat:
 - kolik chyb je v daném bloku, jaké druhu jsou a kde přesně v rámci bloku k nim došlo
 - protože stejně se bude daný blok přenášet znovu
- proto:
 - stačí detekovat chyby s přesností na celé bloky (pakety, rámce, zprávy,)
 - ve smyslu: **daný blok je bez chyb** / **daný blok je chybný**

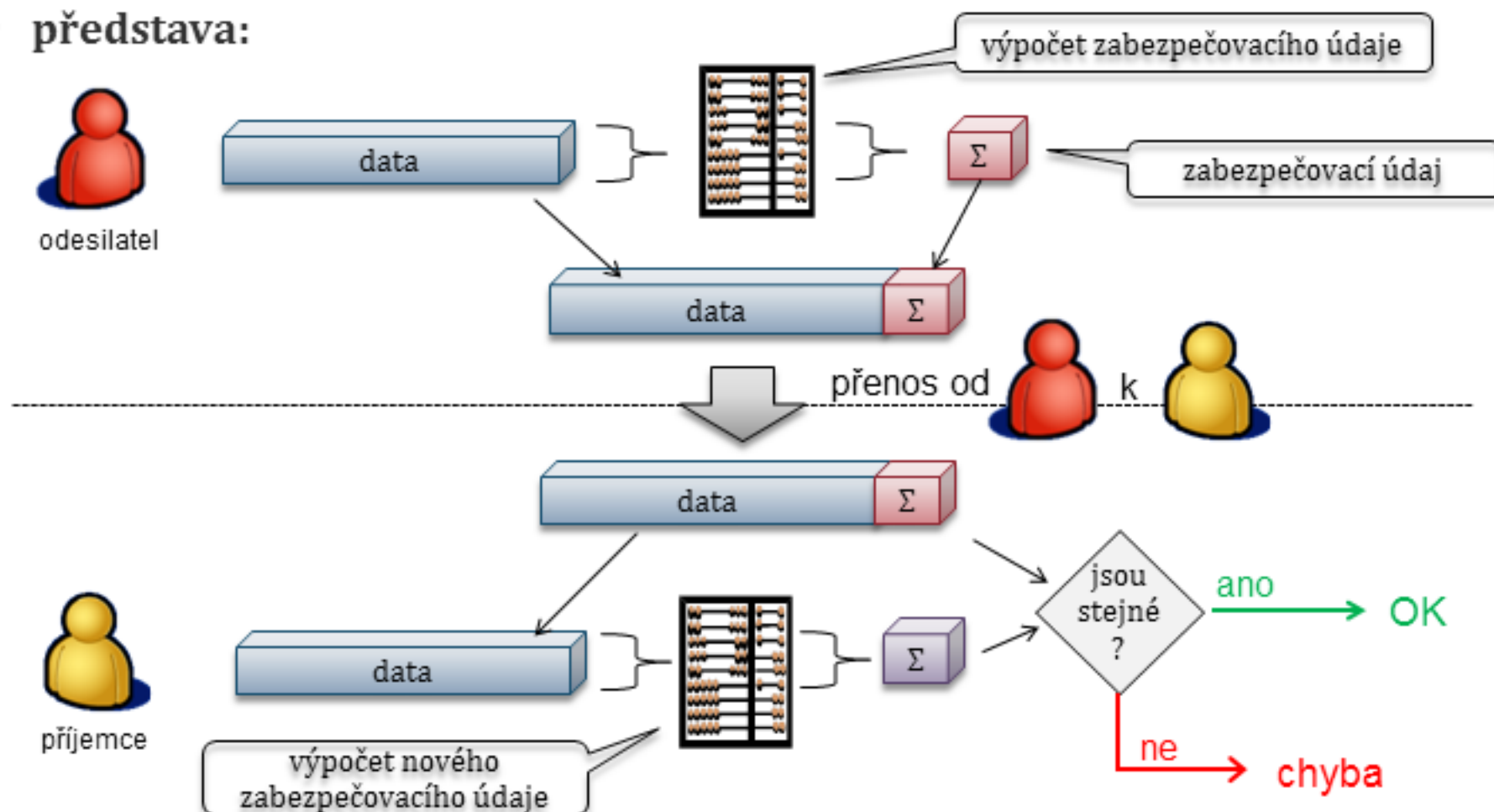
skrze potvrzování se
odesílateli potvrdí úspěšný
přenos bloku

skrze potvrzování se vyžádá
jeho opakovaný přenos

v očekávání, že to již
dopadne dobře

zabezpečení přenášených bloků

- mechanismy zabezpečení (parita, kontr. součty, CRC) mají stejnou podstatu
 - k přenášeným blokům dat přidávají „zabezpečovací údaj“
 - paritní bity, kontrolní součet, výsledek po dělení CRC polynomem
 - příjemce využije tento „zabezpečovací údaj“ k detekci, zda došlo k chybě
- představa:

parita

• parita (paritní bit)

- je bit přidán navíc k datovým bitům

– sudá parita:

- paritní bit je nastaven tak, aby celkový počet 1 byl sudý

– lichá parita:

- aby byl lichý

– existuje také:

- jedničková parita:
 - paritní bit je pevně nastaven na 1
 - nemá zabezpečující efekt
- nulová parita
 - ... nastaven na 0

• podélná parita:

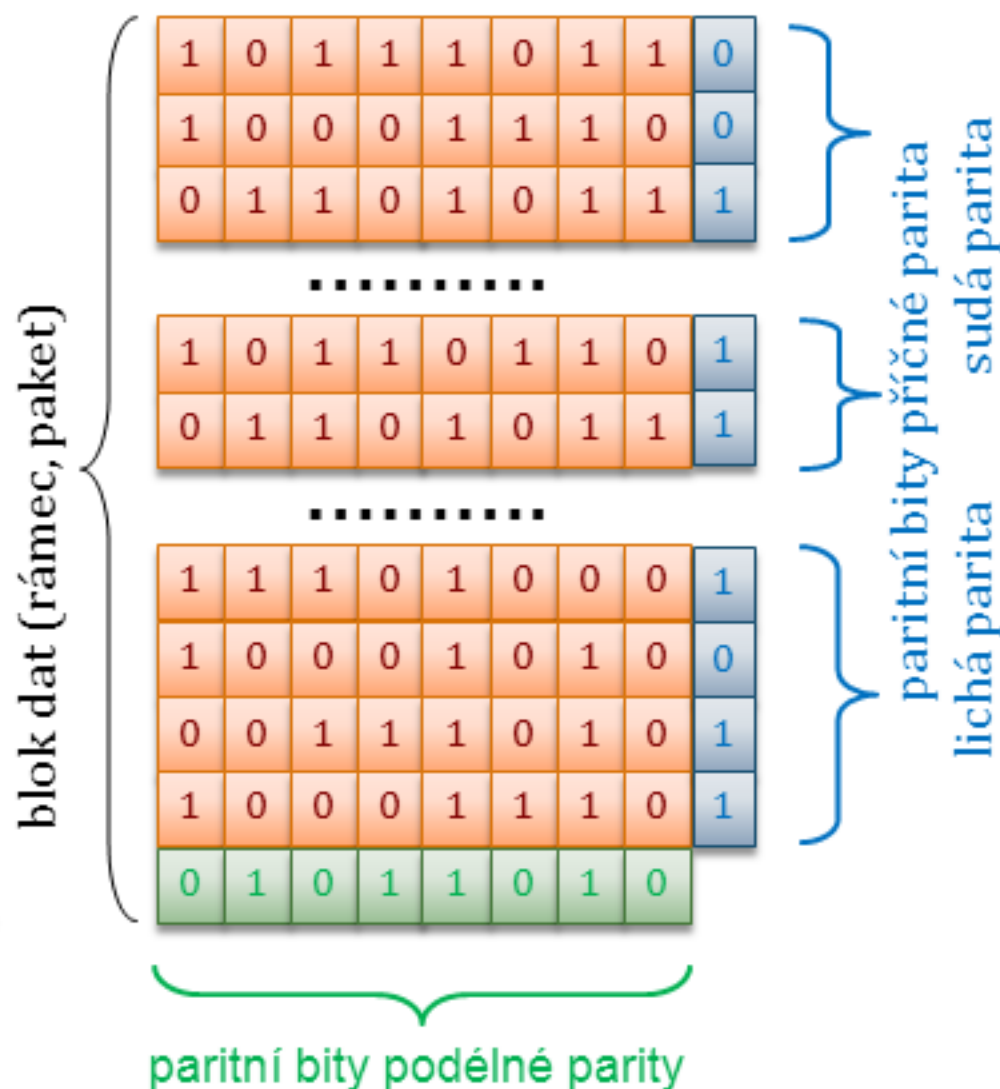
- je počítána ze všech stejnohlých bitů všech bytů/slov

• příčná parita:

- je počítána po jednotlivých bytech/slovech

- informace o tom, který byte (slovo) je poškozen, je ale nadbytečná
 - stejně se znovu posílá celý blok

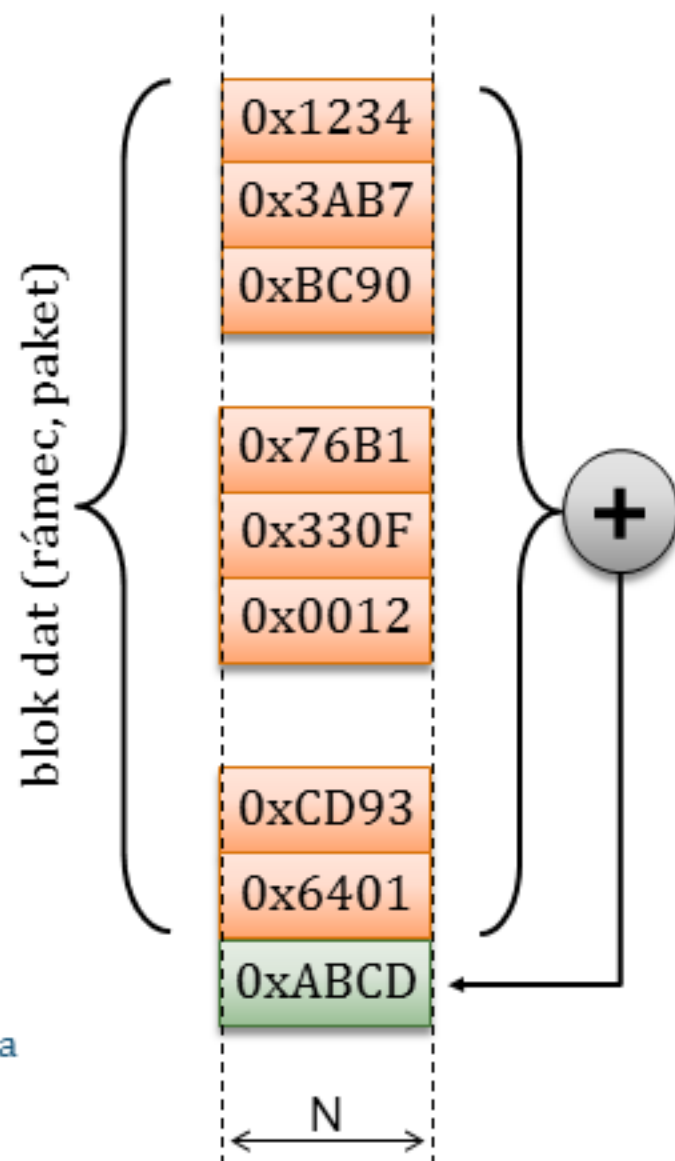
kontrolní součet

- nevýhoda parity

- má malou „účinnost“ – odhalí jen „drobné“ chyby
 - například chyby v jednotlivých bitech
 - zatímco chyby ve dvou bitech se mohou vzájemně „vyrušit“
- účinnější je kombinace příčné a podélné parity

- kontrolní součet

- je „účinnější“ než parita
 - dokáže detekovat více chyb
 - ale také není zdaleka „dokonalý“ – řadu chyb nedetekuje
- princip:
 - blok dat, určený k přenosu, se interpretuje jako posloupnost bytů/slov
 - jednotlivé byty/slova této posloupnosti se sečtou
 - alternativa: dělá se jejich XOR
 - výsledný součet se použije jako zabezpečovací údaj
 - přesněji: použije se zbytek modulo N, kde N je šířka bytu/slova

CRC – Cyclic Redundancy Check

- posloupnost bitů, tvořící blok dat, je interpretována jako polynom
 - přesněji: jednotlivé bity tvoří koeficienty polynomu nad tělesem charakteristiky 2
 - $\dots + 1 \cdot x^{14} + 0 \cdot x^{13} + 0 \cdot x^{12} + 1 \cdot x^{11} + \dots$
- takovýto polynom je vydělen jiným polynomem
 - tzv. **charakteristickým polynomem**
 - např. (CRC-16): $x^{16} + x^{15} + x^2 + 1$
- výsledkem je podíl a zbytek
 - v roli zabezpečení se použije zbytek po dělení charakteristickým polynomem
 - chápaný již jako posloupnost bitů

charakteristický polynom

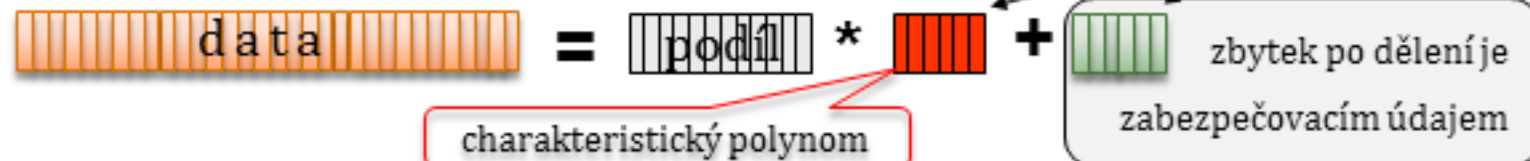
- schopnosti detekce jsou vynikající
 - tímto způsobem je možné detekovat:
 - všechny shluky chyb s lichým počtem bitů
 - všechny shluky chyb do velikosti N bitů
 - kde N je stupeň charakteristického polynomu
 - všechny shluky chyb velikosti $> N+1$ s pravděpodobností 99.99999998%
 - pro CRC-32

musí být volen velmi pečlivě (složitě)

- přitom
 - složitost (implementace) výpočtu je minimální
 - lze snadno „zadrátovat“

v rozsahu 8/16/32/64/... bitů

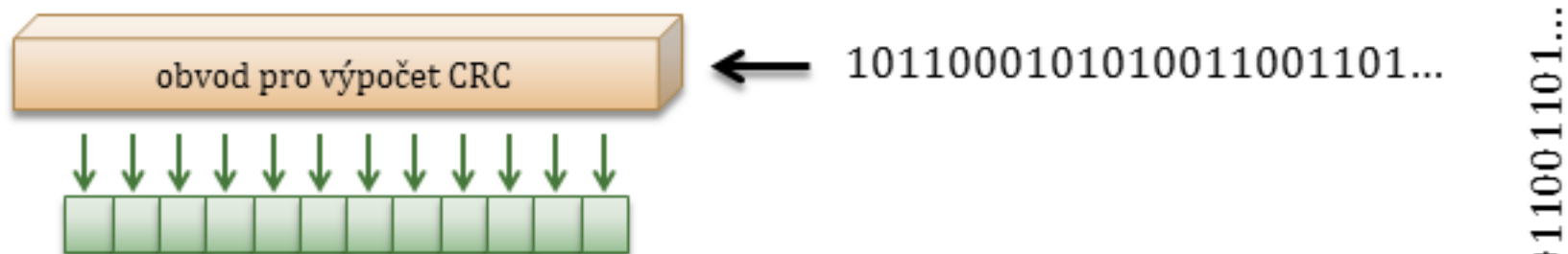
zbytek po dělení je
zabezpečovacím údajem

příklad: obvod pro výpočet CRC

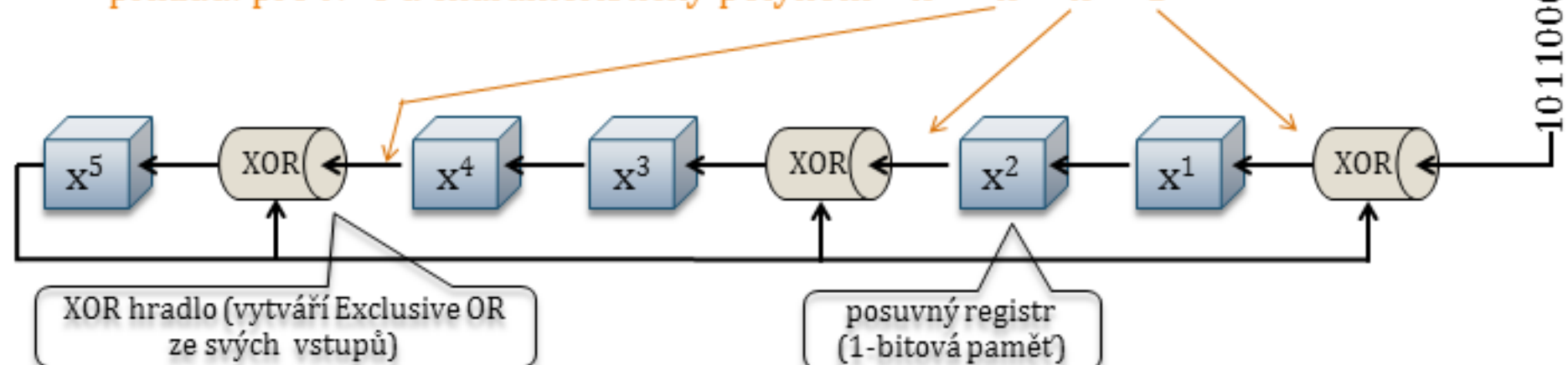
- spolehlivost CRC kódů se opírá o silné teoretické výsledky z algebry
- ale:

- samotný výpočet CRC-kódu (zbytku po dělení) je velmi jednoduchý
 - může být snadno implementován v HW, pomocí XOR-hradel a posuvných registrů
 - jde o jednoduchý „sériový“ obvod, který postupně přijímá jednotlivé bity

- na konci (postupného vkládání jednotlivých bitů) zůstane v obvodu (v jeho posuvných registrech) zbytek po dělení, který slouží jako zabezpečovací údaj

- příklad: pro $N=6$ a charakteristický polynom $x^5 + x^4 + x^2 + 1$

potvrzovací strategie

- snaha napravit chybu/ztrátu dat **opakováním přenosu (retransmission)**
 - očekávání: podruhé k problémům již nedojde
 - což nemusí být splněno – k chybě či ztrátě může dojít znovu
- podmínkou je:
 - možnost, aby příjemce dal najevo odesílateli, že má data odeslat znovu (celý blok)
 - řeší se pomocí **potvrzování (acknowledgement)**
- společně je vše označováno jako **ARQ (Automatic Repeat reQuest)**
 - jde o potvrzovací strategii (či „potvrzovací schéma“)
 - fakticky jde o celý protokol pro zajištění spolehlivosti přenosu
- existuje více různých potvrzovacích strategií (ARQ):
 1. **jednotlivé potvrzování (Stop&Wait ARQ)**
 - využívá jednotlivé potvrzování a před odesláním dalšího bloku čeká na (kladné) potvrzení předchozího bloku
 2. **kontinuální potvrzování s návratem (Go-Back-N ARQ)**
 - využívá kontinuálního potvrzování a při opakování přenosu (retransmission) se vrací k místu, kde k chybě/ztrátě došlo
 3. **kontinuální potvrzování se selektivním opakováním (Selective Repeat ARQ)**
 - využívá kontinuálního potvrzování a při opakování přenosu se nevrací, ale znovu přenesou jen poškozený/ztracený blok

jednotlivé potvrzování

• princip:

Stop&Wait ARQ

1. každý blok je potvrzován jednotlivě

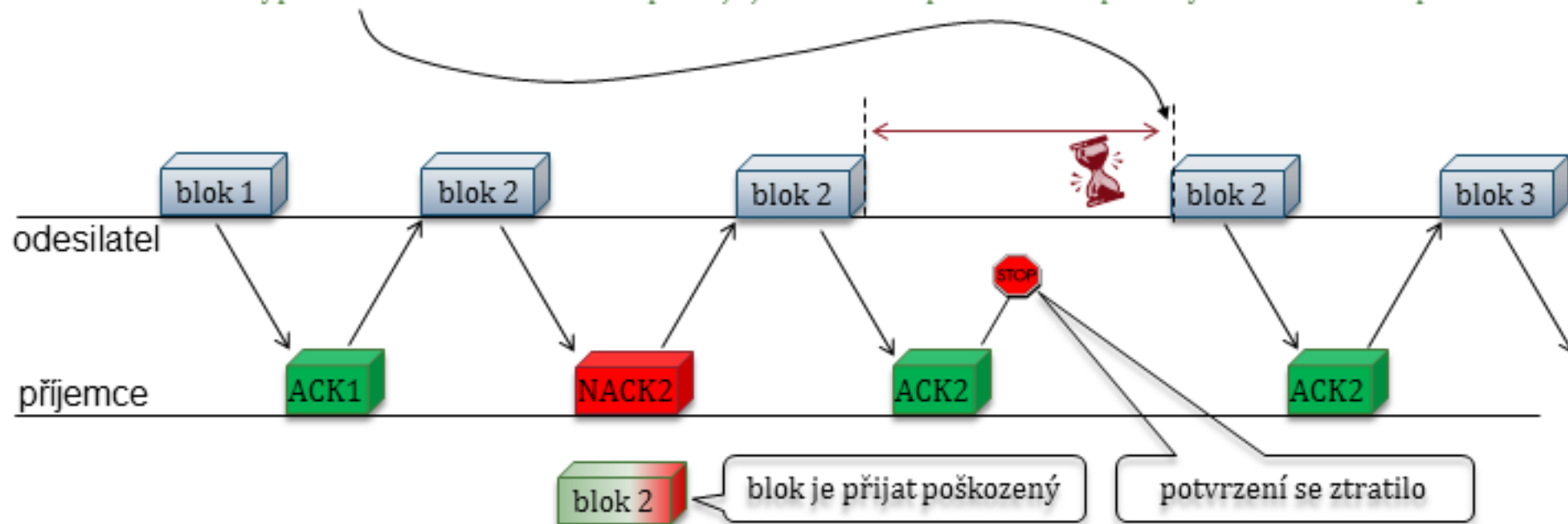
- buď pomocí **kladného potvrzení** (ACK – blok byl přijat bez detekované chyby), nebo
- pomocí **záporného potvrzení** (Negative ACK, NACK – blok byl přijat s chybou)
 - a je nutné opakovat přenos

ACK

NACK

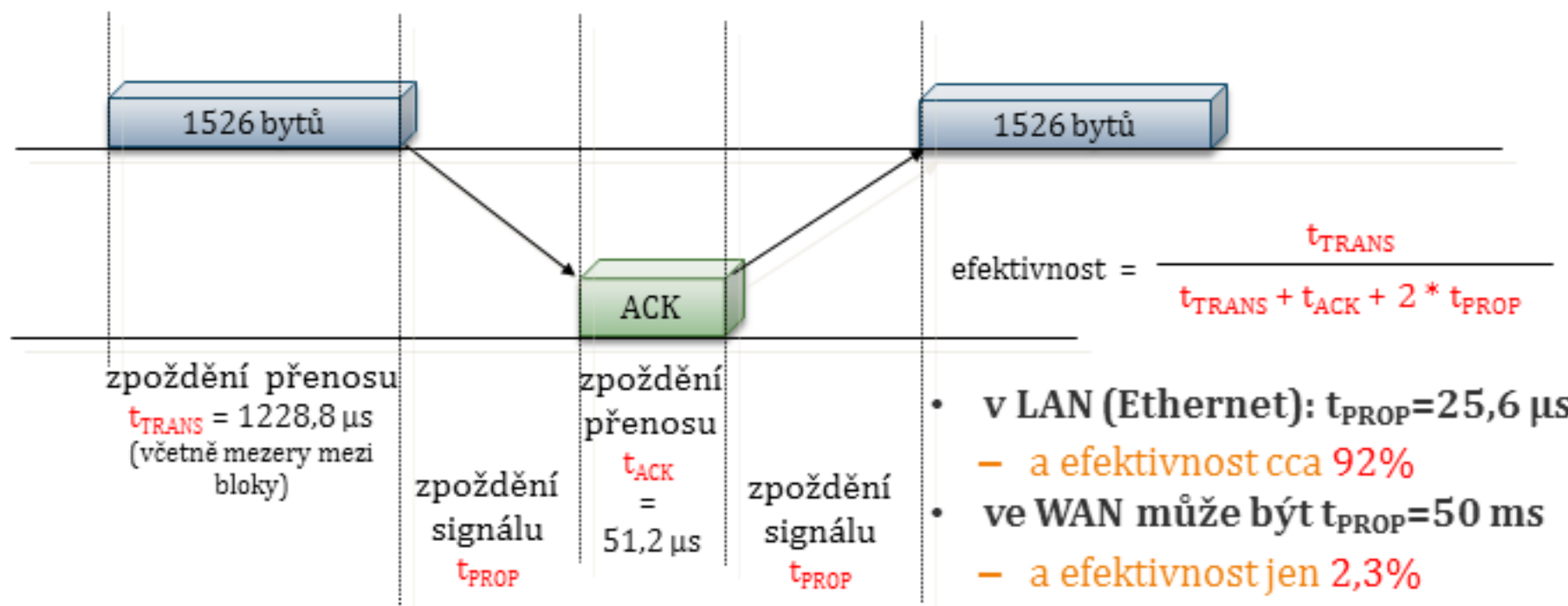
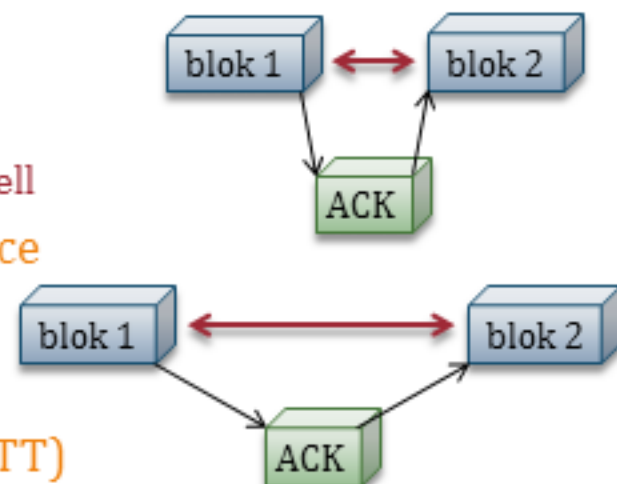
2. po odeslání každého bloku se odesílatel zastaví (STOP) a čeká (WAIT) na potvrzení

- další blok odešle až po přijetí kladného potvrzení (ACK)
- v případě přijetí záporného potvrzení (NACK) znovu odešle původní blok
 - to samé v případě, že do doby T (časového limitu / timeout-u) nedostane žádné potvrzení
 - vypršení časového limitu interpretuje jako ztrátu či poškození naposledy uskutečněného přenosu

vlastnosti jednotlivého potvrzování

- jednoduchá a „přímočará“ strategie
 - snadno se implementuje
 - byla použita např. v protokolech IPX/SPX společnosti Novell
 - jejím důsledkem je polo-duplexní charakter komunikace
 - nikdy se nepřenáší oběma směry současně
- nevýhody:
 - je neefektivní v sítích s větší latencí/dobou obrátky (RTT)
 - příklad: 10 Mbit/s Ethernet

kontinuální potvrzování

- **problém jednotlivého potvrzování:**

- **hodí se jen do lokálních sítí**
 - nikoli do sítí rozlehlých

- **alternativa pro rozlehlé sítě**

- **nečekat na potvrzení, ale ihned posílat další bloky**
 - tedy: ještě dříve, než přijde potvrzení předchozích bloků
 - vlastně: bloky se posílají souvisle, kontinuálně (continuously)
 - proto: **kontinuální potvrzování (Continuous ARQ)**

- potvrzení přichází „až později“ (zpětně)

- **praktické aspekty:**

- co dělat, když nějaké potvrzení nepříjde vůbec (nebo je negativní)?

- mezitím již mohlo být odesláno více dalších bloků

- **možná řešení:**

- **kontinuální potvrzování s návratem (Go-Back-N ARQ)**

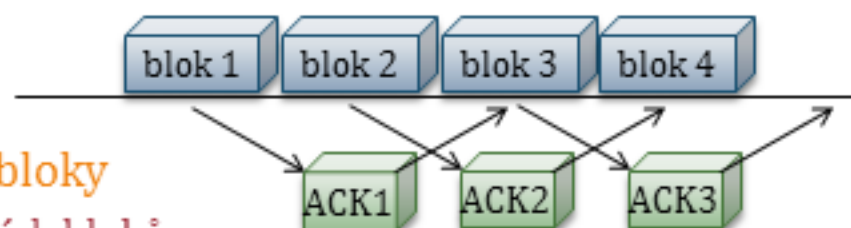
- odesílání se „vrací zpět“ do místa, kde došlo k poškození/ztrátě, dále se pokračuje (znovu) od tohoto místa
 - tj. některé již odeslané bloky se odesílají znovu

- **selektivní opakování (Selective Repeat ARQ)**

- odešle se pouze („selektivně“) ten blok, který byl poškozen či ztracen, pak se pokračuje jako kdyby k žádné chybě nedošlo

Continuos ARQ

používá protokol TCP z TCP/IP

TCP používá standardně

TCP „umí“ volitelně

kontinuální potvrzování s návratem

• princip:

- poškozený/ztracený blok se přenesení znovu
- a po něm se postupně přenáší následující bloky
 - které již mohly být odeslány (a třeba i úspěšně doručeny)

Go-Back-N ARQ
přenos se „vrací zpět“
k poškozenému/ztracenému bloku

• výhody:

- je to jednodušší na implementaci
- pro příjemce je to jednodušší
 - když přijme poškozený blok (nebo mu některý blok „vypadne“ kvůli ztrátě), nemusí ukládat další bloky do bufferů a pouze čeká na opakované zaslání poškozeného/ztraceného bloku
 - protože další bloky „dostane“ znovu

přenáší se znovu

• nevýhoda:

- plýtvá se přenosovou kapacitou
 - již jednou přenesené bloky se přenáší znovu

opakovaný přenos
poškozeného bloku

opakovaný přenos
již odeslaných bloků

selektivní opakování

• princip:

- poškozený/ztracený blok se přenese znovu
- dále se pokračuje, jako kdyby k žádné chybě/ztrátě nedošlo
 - jsou přenášeny ty bloky, které ještě nebyly přeneseny

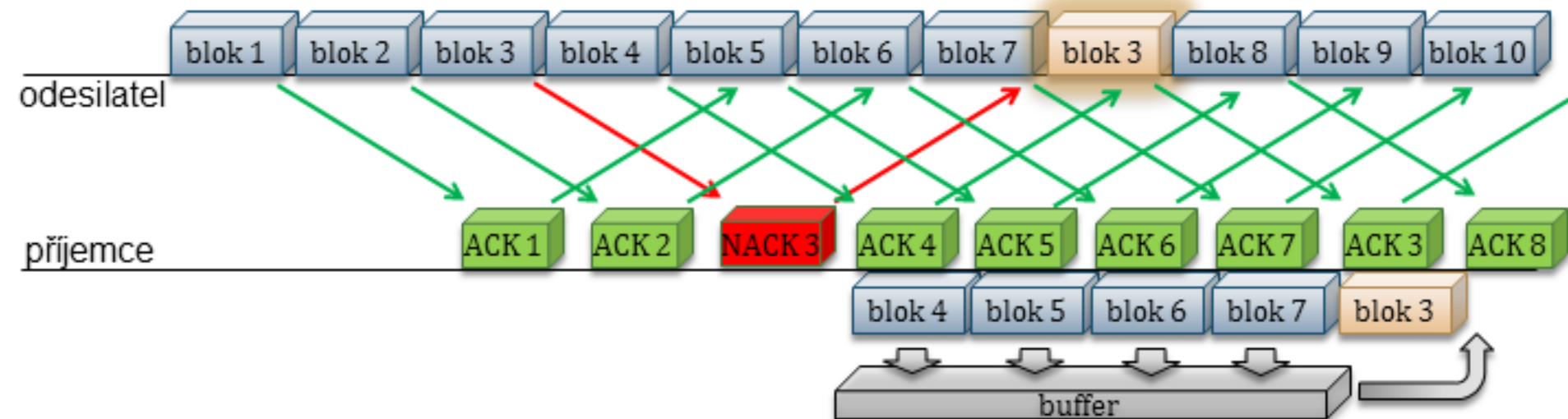
Selective Repeat ARQ
opakuje se (selektivně) pouze přenos
poškozeného/ztraceného bloku

• výhody:

- neplýtvá se přenosovou kapacitou (jednotlivé bloky dat se nepřenáší zbytečně)

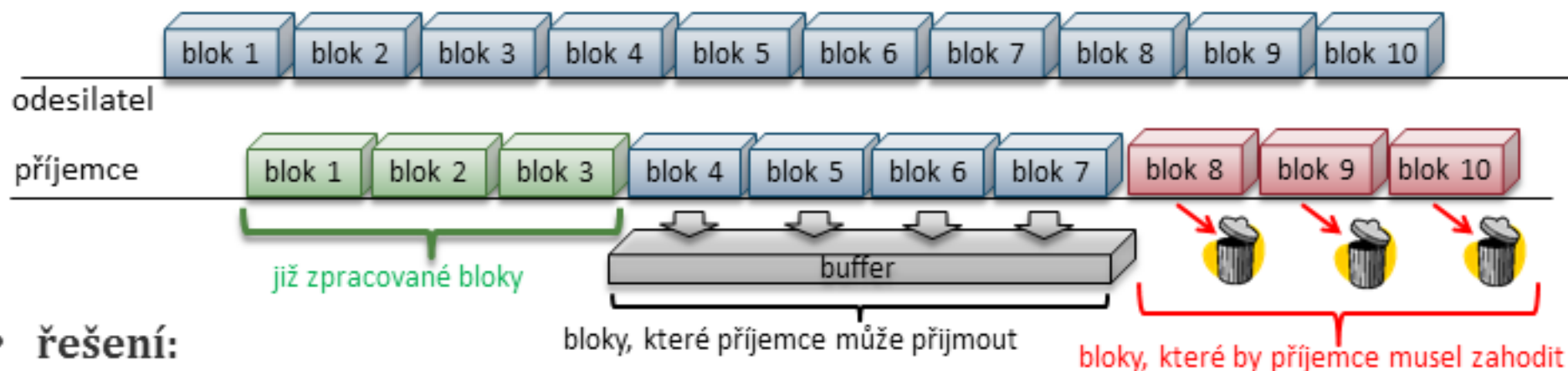
• nevýhoda:

- pro příjemce je to náročnější
 - bloky, přenášené po poškozeném/ztraceném bloku, musí ukládat „do zásoby“ (do bufferů), ale ještě je nemůže zpracovávat
 - se zpracováním musí čekat na opakovaný přenos poškozeného/ztraceného bloku

metoda (posuvného) okénka

- kontinuální potvrzování umožňuje:
 - odesílat bloky dat maximálním možným tempem
 - dopředu, ještě než přijde jejich potvrzení
- to nemusí být dobře!!
 - příjemce nemusí mít dostatečnou kapacitu na zpracování přijatých bloků
 - a může být nucen je zahazovat !!

- řešení:
 - odeslat „dopředu“ (bez potvrzení) jen tolik bloků, kolik příjemce dokáže přijmout
 - podle velikosti „okénka“

metoda (posuvného) okénka

sliding window

• proč „posuvné“?

- protože s příchodem (kladného) potvrzení se okénko posouvá

• otázka:

- jak volit (optimální) velikost okénka?

• odpověď:

- velikost okénka může stanovovat odesílatel
 - např. podle toho, jak a kdy mu přichází jednotlivá potvrzení
- velikost okénka může stanovovat i příjemce
 - podle svých možností

výsledná velikost je minimem
z obou hodnot

řeší to problém řízení toku

řízení toku

flow control

- jde o řešení obecného problému:

- jak nezahltit příjemce?

- podstata problému:

- odesílatel může být mnohem "výkonnější" než příjemce

- příjemce nemusí „stíhat“ tempo, které odesílatel dokáže vyvinout

- předpokládá se, že propojení (sít') mezi odesílatelem a příjemcem má dostatečnou kapacitu a problém neovlivňuje

- sít' není úzkým hrdlem v komunikaci mezi odesílatelem a příjemcem

- princip řešení:

- odesílatel se při odesílání řídí kapacitními možnostmi příjemce

- možnosti praktického řešení:

- řízení toku může být implementováno na různých vrstvách

- fyzická/linková:

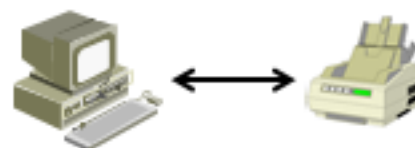
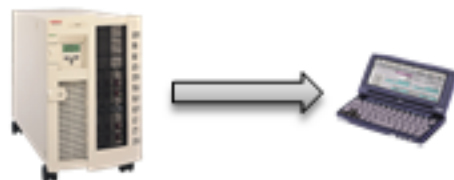
- příjemce dává najevo odesílateli, zda má či nemá odesílat

- pomocí signálů: RTS/CTS, nebo pomocí řídicích znaků: XON/XOFF

- vyšší vrstvy a metoda okénka:

- příjemce (spolu)určuje maximální velikost posuvného okénka

- v rámci potvrzení „inzeruje“ novou velikost okénka – tím říká, kolik dalších dat je schopen přijmout

předcházení zahlcení

- jde o řešení jiného problému, než u řízení toku

 congestion control

– řízení toku:

- problémem je disproporce mezi kapacitními možnostmi odesílatele a příjemce
- jejich propojení (sít') do problému nevstupuje – má dostatečnou kapacitu

– předcházení zahlcení:

- problémem je kapacita propojení (sítě) mezi odesílatelem a příjemcem
 - může být nedostatečná a může dojít k zahlcení této sítě
 - tato síť může být zatěžována také dalšími přenosy, které probíhají souběžně !!!!
- kapacitní možnosti odesílatele a příjemce jsou dostatečné (problém neovlivňují)

- řešení (jak předcházet zahlcení):

– dopředné techniky

- snaží se ovlivňovat to, co se posílá do sítě
 - neposílat do sítě takové datové toky, které by způsobily zahlcení
 - konkrétně: techniky „upravování provozu“ (traffic conditioning)

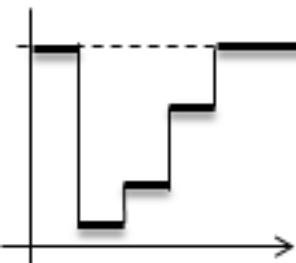
– zpětnovazební techniky

- snaží se zpětně reagovat na příznaky zahlcení (či explicitní zprávy/hlášení o zahlcení)
 - omezují další vysílání

techniky předcházení zahlcení

• zpětnovazební techniky

- potřebují se nějak dozvědět, že došlo k zahlcení přenosové sítě
 - potřebují nějakou formu zpětné vazby
- možnosti:
 - odesílatel dostane explicitní informaci
 - v TCP/IP: ICMP zpráva Source Quench
 - jednostranný „výkřik“ od směrovače, že se blíží/již nastalo jeho zahlcení
 - moc se nepoužívá
 - dedukce: odesílatel si nějak domyslí, že došlo k zahlcení sítě
 - protokol TCP: když nedostane včas potvrzení, interpretuje to jako zahlcení
 - které způsobil právě on !!!!
 - reaguje přechodem na režim „slow start“
 - přejde na jednotlivé potvrzování a pouze postupně zvětšuje své okénko
 - tj. nejprve odešle jeden blok, pak čeká na potvrzení, pak odešle dva bloky a čeká na jejich potvrzení, pak čtyři bloky atd.

• dopředné techniky

- nepotřebují žádnou zpětnou vazbu
- snaží se upravovat ten provoz, který teprve vstupuje do přenosové sítě
 - v očekávání, že k zahlcení nedojde
 - obecně: tzv. **traffic conditioning**
- pracují s určitým předpokladem o tom, co síť ještě „unes“
 - aniž by došlo k jejímu zahlcení
 - jakoby: zná „laťku“
- možnosti:
 - **traffic shaping**
 - provoz, který je „nad laťku“, se snaží pozdržet a přenést později
 - **traffic policing**
 - provoz, který je „nad laťku“, ihned zahazuje

